EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2014 02 25
COM(2014) 99 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Direktyvos 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo įgyvendinimo

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Direktyvos 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo įgyvendinimo

1. ĮVADAS

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 85/337/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006[1] (vadinamoji Anglies dioksido surinkimo ir saugojimo direktyva – toliau CCS direktyva) buvo priimta 2009 m. balandžio 23 d. kartu su kitomis 2009 m. klimato ir energijos paketo dalimis[2]. Siekiant prisidėti prie klimato kaitos švelninimo, CCS direktyvoje nustatoma aplinką tausojančio anglies dioksido (CO_2) geologinio saugojimo teisinė sistema. Taikant CCS direktyvos nuostatas siekiama užtikrinti, kad nekiltų didelis CO_2 nuotėkio arba žalos žmonių sveikatai ar aplinkai pavojus, taip pat užkirsti kelią bet kokiam neigiamam poveikiui vamzdynų tinklui arba saugykloms. Direktyvoje nustatomi saugyklai visą jos naudojimo trukmę taikomi reikalavimai. Direktyvoje taip pat pateikiamos CCS komponentams, t. y. surinkimui ir transportavimui, taikomos nuostatos, nors šioms veiklos rūšims, kartu su CCS direktyvoje nustatytais pakeitimais, taikomos išsamesnės ES aplinkos apsaugos teisės aktų, pvz., Poveikio aplinkai vertinimo (EIA) direktyvos[3] arba Pramoninių išmetamų teršalų direktyvos[4] nuostatos. Septyni ES aplinkos teisės aktai iš dalies keičiami 31–37 straipsniais, be kita ko siekiant pašalinti teisines kliūtis geologiniam CO_2 saugojimui.

Pagal CCS direktyvos 27 straipsnio 1 dalies nuostatas valstybės narės yra įpareigotos Komisijai pateikti direktyvos įgyvendinimo ataskaitą, parengtą remiantis Komisijos patvirtintu klausimynu[5]. Nuo 2011 m. liepos mėn. iki 2013 m. balandžio mėn. Komisijai pateiktos valstybių narių ataskaitos įtrauktos į šią pirmąją Komisijos ataskaitą dėl CCS direktyvos įgyvendinimo, kaip numatyta jos 38 straipsnio 1 dalyje.

Su šia tema susiję platesnės politikos klausimai, pvz., galimos pasirinktys siekiant skatinti CCS demonstracinę veiklą ir ankstyvą diegimą, aptarti Konsultaciniame komunikate dėl anglies dioksido surinkimo ir saugojimo Europoje ateities perspektyvų[6] ir labiau išplėtoti neseniai paskelbtoje Europos Parlamento rezoliucijoje dėl 2013 m. įgyvendinimo ataskaitos „Anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijų plėtra ir taikymas Europoje“[7].

2. BENDROJI ĮGYVENDINIMO PAŽANGA

CCS direktyvos 39 straipsnio 1 dalies nuostatomis valstybės narės yra įpareigojamos užtikrinti, kad įsigaliotų įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2011 m. birželio 25 d. Iki nurodyto termino tik kelios valstybės narės pranešė apie visišką ar dalinį šios direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę, todėl 2011 m. liepos mėn. Komisija 26 valstybėms narėms nusiuntė oficialius raštus dėl

---

1 OL L 140, 2009 6 5, p. 114-135.

2 http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm

3 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyva 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, 1985 7 5, p. 40–48).

4 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17–119).

5 2011 m. vasario 10 d. Komisijos sprendimas 2011/92/ES (OL L 37, 2011 2 11, p. 19–24).

6 COM(2013) 180 final; konsultacijų rezultatų santrauka pateikiama šiuo adresu http://ec.europa.eu/energy/coal/ccs_en.htm.

7 2013/2079(INI).

nepranešimo apie nacionalines priemones. Iki 2013 m. spalio mėn. visos valstybės narės Komisijai pranešė apie perkėlimo į nacionalinę teisę priemones. Atsižvelgdama į šias aplinkybes Komisija iki 2013 m. lapkričio mėn. nutraukė 19 iš 26 pažeidimo bylų. Dauguma valstybių narių direktyvos nuostatas perkėlė į nacionalinę teisę, tačiau Austrija, Kipras, Vengrija, Airija, Švedija ir Slovėnija kol kas dar nėra pateikusios pranešimų apie visų perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių taikymo užbaigimą. Atsižvelgdama į šį dalinį nepranešimą Komisija 2013 m. lapkričio mėn. šioms šešioms valstybėms narėms perdavė pagrįstas nuomones[8]. Viena likusi valstybė narė, gavusi oficialų raštą dėl nepranešimo, rengiant šios ataskaitos projektą pranešė apie perkėlimą į nacionalinę teisę; jo išsamumo patikrą ketinama užbaigti iki 2014 m. pavasario. Komisija pradėjo tikrinti, ar, būdamos išsamios, priemonės, apie kurias buvo pranešta, taip pat iš esmės atitiktų CCS direktyvą.

CCS direktyvą perkeldamos į nacionalinę teisę valstybės narės laikėsi skirtingo požiūrio. Kelios valstybės narės nusprendė tik iš dalies pakeisti galiojančius teisės aktus, tačiau dauguma valstybių pasirinko kitą kelią: naujus konkrečius teisės aktus dėl CO_2 geologinio saugojimo jos derino su daliniu galiojančių teisės aktų keitimu. Šalia panašių požiūrių, taikytų perkeliant tuos šešių ES direktyvų pakeitimus, kurie padaryti CCS direktyvos 31–35 ir 37 straipsniais, galima įžvelgti tam tikras galiojančių teisės aktų pakeitimų visoje ES bendrybes: 17 valstybių narių iš dalies pakeitė savo aplinkos teisės aktus ir aštuonios iš jų taip pat iš dalies pakeitė kasybos teisės aktus. Pagal CCS direktyvos 23 straipsnį valstybės narės turi paskirti kompetentingas institucijas, kurios būtų atsakingos už direktyvoje nustatytų prievolių vykdymą. Nors kelios valstybės narės pasirinko bendrą kompetentingą instituciją, dauguma valstybių narių atsakomybę paskirstė kelioms institucijoms, nes CCS yra susijusi su keliomis skirtingomis reguliavimo sritimis. Kompetentingomis institucijomis dažniausiai buvo pasirenkamos aplinkosaugos institucijos (18 valstybių narių), tačiau taip pat buvo paskiriamos už ekonomiką, energetiką ir kasybą atsakingos institucijos.

Pagal CCS direktyvos 4 straipsnio 1 dalį valstybės narės išlaiko teisę nustatyti teritorijas, kurios gali būti parinktos saugykloms, įskaitant teisę neleisti saugoti CO_2 jokioje savo teritorijos dalyje. Kai kurios valstybės narės ėmėsi nustatinėti galimas CO_2 saugyklų vietas. Tačiau dauguma valstybių narių kol kas dar nėra baigusios vertinimo. CO_2 saugojimo pajėgumo įvertinimas atliktas įgyvendinant ES „GeoCapacity“ projektą[9], kurį vykdant nustatyta, kad 21 dalyvaujančios valstybės narės teorinis saugojimo pajėgumas yra 87 Gt CO_2 (69 Gt giluminiuose druskinguose vandens sluoksniuose, 17 Gt išeikvotuose angliavandenilių išteklių telkiniuose ir 1 Gt netinkamuose eksploatuoti anglių kloduose).

Nors dauguma valstybių narių leidžia rinktis CO_2 geologinį saugojimą, kelios valstybės narės pranešė apie savo sprendimą neleisti savo teritorijoje ar tam tikroje teritorijos dalyje saugoti CO_2, nes jų gelmių geologinė sandara šiam CO_2 saugojimui netinkama (Suomija, Liuksemburgas ir Belgijos Briuselio sostinės regionas). Kelios kitos valstybės narės taip pat neleido CO_2 geologinio saugojimo (Austrija, Estija, Airija, Latvija, Slovėnija, Švedija) arba jį apribojo (Čekija[10], Vokietija[11]).

CCS direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prašymai išduoti leidimą saugoti turėtų būti pateikiami Komisijai, kad Komisija dėl šių prašymų galėtų pareikšti neprivalomą nuomonę. Taikant minėtas nuostatas visoje ES siekiama užtikrinti nuoseklų CCS direktyvos

---

8 Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 258 straipsnio pirmą dalį.

9 Vangkilde-Pedersen, T. ir kt. 2009. FP6 EU GeoCapacity Project, Assessing European Capacity for Geological Storage of Carbon Dioxide, Storage Capacity, WP2, D16 report, 166 pp, http://www.geology.cz/geocapacity/publications.

10 Čekijos natūraliose uolų formacijose iki 2020 m. sausio 1 d. CO_2 nebus leidžiama saugoti.

11 Vokietija nustatė leidžiamo saugoti metinio CO_2 kiekio apribojimus: 4 mln. t CO_2 yra bendras nacionalinis kiekis, o 1,3 mln. t CO_2 leidžiama kiekvienai saugyklai.

reikalavimų įgyvendinimą ir skatinti didesnį visuomenės pasitikėjimą CCS direktyva. 2012 m. vasario 28 d. Komisija paskelbė pirmą minėtą nuomonę[12], kurioje išnagrinėjo Nyderlandų išduoto leidimo projektą, numatantį, kad Nyderlandų kontinentiniame šelfe į saugojimo talpyklą nuolatiniam saugojimui būtų suleista 8,1 mln. t CO_2 .

Komisija ne tik tikrina CCS direktyvos nuostatų perkėlimą į nacionalinę teisę ir peržiūri leidimų saugoti projektus, bet taip pat imasi kitokios veiklos, kuria siekiama nuolat remti nuoseklų CCS direktyvos įgyvendinimą visoje ES. 2009 m. rugsėjo mėn. pagal CCS direktyvos 27 straipsnio 2 dalį įsteigta iš valstybių narių ekspertų sudaryta Informacijos mainų grupė. Iki šiol ši grupė buvo susitikusi septynis kartus. 2011 m. kovo mėn., siekiant pateikti bendrąją pagrindinių CCS direktyvos nuostatų įgyvendinimo metodiką, buvo paskelbti keturi rekomendaciniai dokumentai[13]. Rekomendaciniai dokumentai visų pirma skiriami kompetentingoms institucijoms ir susijusioms suinteresuotosioms šalims. Pirmajame rekomendaciniame dokumente apibrėžiamas su CO_2 saugojimo trukmės ciklu susijusios rizikos valdymas, o kituose trijuose dokumentuose aptarti kiti klausimai, pvz., nustatomos saugyklos komplekso charakteristikos, CO_2 srauto sudėtis, stebėsenos ir taisomosios priemonės, atsakomybės perleidimo kompetentingai institucijai kriterijai, finansinis saugumas ir finansinis mechanizmas.

3. KONKRETŪS VALSTYBIŲ NARIŲ SPRENDŽIAMI ĮGYVENDINIMO KLAUSIMAI

3.1. Leidimo saugoti CO_2 išdavimas

Pagal CCS direktyvos 4 straipsnio 3 dalį saugyklos tinkamumas nustatomas parengiant potencialaus saugyklos komplekso ir jį supančios aplinkos apibūdinimą ir įvertinimą atsižvelgiant į CCS direktyvos I priede išdėstytus kriterijus. Valstybės narės, leidusios savo teritorijoje saugoti CO_2, šią nuostatą dažniausiai įgyvendina įtraukdamos I priedą į savo teisės aktus.

Jeigu valstybės narės nustato, kad siekiant surinkti informaciją, kuria būtų remiamasi renkantis CO_2 saugyklas, privaloma atlikti žvalgybą, jos turi užtikrinti, jog minėta žvalgyba nebūtų atliekama neturint leidimo žvalgyti. Vienos valstybės narės žvalgybą reikalauja atlikti tik tais atvejais, jeigu turima per mažai informacijos, kad būtų galima iš karto teikti prašymą išduoti leidimą saugoti, o kitos – visais atvejais reikalauja turėti leidimus žvalgyti. Kalbant apie žvalgomo ploto apribojimą, vienos valstybės narės (pvz., Portugalija) jį apriboja tiesiogiai, o kitos (pvz., Bulgarija ir Vengrija) – apriboja tik paviršiaus plotą, į kurį atsižvelgiant netiesiogiai nustatomas didžiausias žvalgybos mastas. Kelios valstybės narės (pvz., Čekija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Lenkija ir Jungtinė Karalystė) jau yra išdavusios leidimus žvalgyti arba netrukus turėtų juos išduoti.

CCS direktyvos 6 straipsnyje nustatyta, kad jokios saugyklos neleidžiama eksploatuoti neturint leidimo saugoti. 7–11 straipsniuose išsamiai aprašyti leidimų saugoti išdavimo prašymai, sąlygos ir turinys bei visi galimi leidimų saugoti pakeitimai, peržiūra, pratęsimas ir panaikinimas. Šių straipsnių perkėlimo į nacionalinę teisę nuostatos daugumoje valstybių narių yra labai panašios. Minėti dalykai, kartu su Komisijos pagal 10 straipsnio 1 dalį[14] atliekamu leidimų saugoti projektų nagrinėjimu, turėtų padėti visoje ES užtikrinti nuoseklų su leidimu susijusių nuostatų įgyvendinimą.

---

[12] C(2012)1236. (http://ec.europa.eu/clima/policies/lowcarbon/ccs/implementation/docs/c_2012_1236_en.pdf).

[13] http://ec.europa.eu/clima/policies/lowcarbon/ccs/implementation/documentation_en.htm.

[14] Žr. pirmajam ES išduoto leidimo saugoti projektui skirtos Komisijos apžvalgos 2 skyrių.

3.2. Su saugyklų eksploatavimu susiję įsipareigojimai

CCS direktyvos 12 straipsnyje nustatyti CO_2 srauto priėmimo kriterijai ir procedūra. Daugumos valstybių narių perkėlimo į nacionalinius įstatymus teisės aktuose yra nustatytas bendras reikalavimas, kad didesnę srauto dalį turi sudaryti CO_2 ir kad į jį negali būti pridedama atliekų taip siekiant jas pašalinti, tačiau kelios valstybės narės yra nustačiusios konkrečias su CO_2 srauto komponentais susijusias ribas. CO_2 saugojimą savo teritorijoje ribojančios kelios valstybės narės kol kas nėra pateikusios 12 straipsnio perkėlimo į nacionalinę teisę nuostatų, bet dauguma valstybių narių yra nurodžiusios nuostatas, kurias taikant būtų užtikrinama, kad saugyklos operatoriui būtų leidžiama priimti ir suleisti CO_2 srautus tik tuo atveju, jeigu atlikta srautų sudėties analizė ir jeigu išnagrinėjus riziką buvo padaryta teigiama išvada. Kalbant apie šių reikalavimų vykdymo priežiūros tvarką, kai kurios valstybės narės yra įpareigojusios operatorius reguliariais intervalais pranešti apie CO_2 srauto sudėtį (pvz., bent kartą per mėnesį (Estijoje) ir ne rečiau negu kartą per šešis mėnesius (Vokietijoje)).

Stebėsenos nuostatomis (13 straipsnis) operatoriai, atsižvelgiant į stebėsenos planą, yra įpareigojami stebėti suleidimo įrenginius, saugyklos kompleksą ir, jeigu reikia, supančią aplinką. Valstybės narės, savo teritorijoje leidžiančios saugoti CO_2, reikalauja, kad stebėsenos planas būtų pateiktas tvirtinti kompetentingoms institucijoms ir šis patvirtinimas būtų įtrauktas į prašymą išduoti leidimą saugoti. Dauguma valstybių narių į savo nacionalinius teisės aktus yra įtraukusios nuostatą, kad stebėsenos planas turi atitikti CCS direktyvos II priede išdėstytus reikalavimus ir Prekybos taršos leidimais direktyvoje[15] nustatytus atskaitomybės reikalavimus[16]. Pvz., Liuksemburge taikomas reikalavimas, kad stebėsenos rezultatai būtų lyginami su vyksmu, numatytu atliekant trimatį dinaminį slėgio ir tūrio modeliavimą bei prisotinimo reakciją.

Dauguma valstybių narių taiko reikalavimą, kad, kaip nustatyta CCS direktyvos 14 straipsnyje, operatoriai kompetentingoms institucijoms ataskaitą turi teikti ne rečiau kaip kartą per metus. Dauguma valstybių narių nustato reikalavimą, kad ataskaitos turi būti teikiamos dažniau, jeigu kompetentinga institucija paprašytų pateikti šias ataskaitas.

15 straipsnyje nustatomas įpareigojimas sukurti visų saugyklų eilinių ir neeilinių patikrinimų sistemą ir šių patikrinimų rezultatas turi būti pateikiamas visuomenei. Valstybės narės, leidžiančios savo teritorijoje saugoti CO_2, įgyvendino nuostatą, pagal kurią eiliniai patikrinimai trejus metus po uždarymo turi būti atliekami ne rečiau kaip kartą per metus. Vokietija taiko griežtesnius patikrinimo reikalavimus – Vokietijoje, net ir uždarius saugyklą, eiliniai patikrinimai turi būti atliekami kartą per metus.

CCS direktyvos 16 straipsnyje nurodyta, kad nuotėkių arba didelių pažeidimų atveju valstybės narės privalo užtikrinti, jog operatorius apie tai praneštų kompetentingoms institucijoms ir imtųsi būtinų ištaisomųjų priemonių. Valstybės narės, savo teritorijoje leidžiančios saugoti CO_2, užtikrina, kad ištaisomųjų priemonių planas būtų pateiktas kompetentingai institucijai patvirtinti ir būtų įtrauktas į prašymą išduoti leidimą saugoti. Kelios valstybės narės nustatė konkrečius papildomus reikalavimus tuo atveju, jeigu operatoriai netaikytų ištaisomųjų priemonių, pvz., būtų skiriamos baudos arba panaikinamas leidimas saugoti.

---

[15] 2007 m. liepos 18 d. Komisijos sprendimas 2007/589/EB, nustatantis šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo apskaitos ir ataskaitų teikimo gaires, neseniai pakeistas 2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 601/2012 dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo (OL L 181, 2012 7 12, p. 30–104).

[16] 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003 10 25, p. 32–46).

3.3. Su uždarymu ir laikotarpiu po uždarymo susiję įpareigojimai

Valstybės narės, savo teritorijoje leidžiančios saugoti CO_2, įgyvendino 17 straipsnį, kuriame nustatoma, kad uždarius saugyklą operatorius yra atsakingas už stebėseną, ataskaitų teikimą ir ištaisomųjų priemonių taikymą, ir turi vykdyti visus įpareigojimus, susijusius su apyvartinių taršos leidimų atsisakymu nuotėkio atveju tol, kol atsakomybė už saugyklą bus perduota kompetentingai institucijai. Laikotarpiu po uždarymo taikomas planas turi būti parengtas pagal CCS direktyvos II priedą, kuriame išdėstyti stebėsenos reikalavimai.

Valstybės narės, savo teritorijoje leidžiančios saugoti CO_2, taip pat įgyvendino 18 straipsnį, pagal kurio nuostatas atsakomybė už saugyklą kompetentingai institucijai perduodama tik tuo atveju, jei operatorius įvykdo tam tikras sąlygas. Į minėtas sąlygas įtraukta galimybė mokėti finansinį įnašą su laikotarpiu po perdavimo susijusioms sąnaudoms padengti ir prievolė pateikti ataskaitą, kurioje būtų duomenys, kad saugomas CO_2 bus sandariai ir visam laikui izoliuotas. Trumpiausias laikotarpį nuo saugyklos uždarymo iki atsakomybės perdavimo daugumos valstybių narių teisės aktuose nustatytas bent 20-ties metų, išskyrus atvejus, kai kompetentinga institucija įsitikina anksčiau, kad saugomas CO_2 bus sandariai ir visam laikui izoliuotas. Kelios valstybės narės pasirinko ilgesnius 30 arba 40 metų laikotarpius, o kitos sprendimus priims įvertinusios kiekvieną konkretų atvejį.

3.4. Finansinės garantijos

CCS direktyvoje numatyti du finansiniai mechanizmai – finansinės garantijos laikotarpiu iki perduodant atsakomybę ir finansinis įnašas laikotarpiu po atsakomybės perdavimo.

CCS direktyvos 19 straipsnyje galimiems operatoriams nustatytas įpareigojimas pateikti finansinę garantiją užtikrinant, kad būtų įvykdyti visi į leidimą saugoti įtraukti įsipareigojimai ir kad jų vykdymas apimtų eksploatavimo, uždarymo laikotarpį ir laikotarpį po uždarymo, įskaitant su apyvartinių taršos leidimų atsisakymu nuotėkio atveju susijusius įpareigojimus. Nustatant finansinės garantijos reikalavimą siekiama užtikrinti, kad šių įpareigojimų (pvz., stebėsenos ar priemonių taikymo, jeigu būtų nustatytas nuotėkis) vykdymo sąnaudos būtų apmokėtos, jeigu operatorius nesugebėtų jų apmokėti. Ši finansinė garantija turi galioti ir būti taikoma prieš suleidimo pradžią ir operatorius ją privalo pateikti įtraukęs į prašymą išduoti leidimą saugoti. Dauguma valstybių narių 19 straipsnio reikalavimus beveik pažodžiui perkėlė į savo teisės aktus, tačiau kelios valstybės narės nustatė papildomus reikalavimus ir parengė konkrečių priemonių gaires ir finansinės garantijos apskaičiavimus. Pvz., Vengrija, remdamasi savo 1993 m. Kasybos įstatymu, nustatė būtinąją 200 milijonų Vengrijos forintų (apie 671 000 EUR)[17] finansinę garantiją. Kalbant apie kelių valstybių narių rekomenduotas galimas finansines priemones, kurios taikytinos kaip finansinė garantija, pasakytina, kad į šį sąrašą įtraukta pakankama draudimo apsauga, iki visų sandorio sąlygų įvykdymo trečiosios šalies valdoma sąskaita, banko garantija ar pagrindinės bendrovės garantija. Šios priemonės taip pat įtrauktos į 4 rekomendacinį dokumentą[18].

Pagal CCS direktyvos 20 straipsnį operatoriai yra įpareigojami sumokėti finansinį įnašą, kuriuo prieš atsakomybės perdavimą galėtų naudotis kompetentinga institucija siekdama apmokėti su laikotarpiu po perdavimo susijusias sąnaudas. Valstybės narės, savo teritorijoje leidžiančios saugoti CO_2, nustatė sąlygas, kad nustatant įnašo dydį būtų atsižvelgiama į CCS direktyvos I priede nurodytus kriterijus ir CO_2 ankstesnio saugojimo konkrečioje saugykloje duomenis, ir kad įnašo dydžio pakaktų padengti 30 metų truksiančios stebėsenos numatomas sąnaudas. Kai kurios valstybės narės nustato papildomus su finansiniu įnašu susijusius

[17] Ši suma į eurus konvertuota remiantis Europos Centrinio Banko 2013 m. lapkričio 22 d. euro keitimo į užsienio valiutą kursu. http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/index.en.html.

[18] http://ec.europa.eu/clima/policies/lowcarbon/ccs/implementation/docs/gd4_en.pdf.

reikalavimus. Pvz., Vokietija taiko reikalavimą, kad operatorius kiekvienais eksploatavimo metais sutaupytų 3 % tos sumos, kurią leidimo išmesti teršalus turėtojas sutaupo naudodamas CO_2 saugojimą. Piniginės lėšos turi būti laikomos kompetentingos institucijos sąskaitoje kaip palūkaninis indėlis ir prieš perduodant atsakomybę įskaitomos į garantiją. Čekijoje, pavyzdžiui, nustatant finansinio įnašo dydį turi būti atsižvelgiama į 50 metų truksiančios stebėsenos po atsakomybės perdavimo numatomas sąnaudas.

3.5. Šešių direktyvų pakeitimas ir tarpvalstybiniai klausimai

Siekiant užtikrinti aukštą aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos nuo pavojaus, kurį kelia CO_2 geologinis saugojimas, lygį, šešios galiojančios ES direktyvos buvo iš dalies pakeistos CCS direktyva.

Visos valstybės narės, pranešusios Komisijai apie savo perkėlimo į nacionalinę teisę priemones, patvirtino įgyvendinusios CCS direktyvos 31, 35 ir 37 straipsnius, kuriais atitinkamai:

- iš dalies keičiami PAV (poveikio vertinimo aplinkai) direktyvos I ir II priedai įtraukiant saugyklas ir geologiniam saugojimui skirto CO_2 srautų surinkimą bei vežimą;
- geologiniam saugojimui skirto CO_2 surinkimui ir vežimui netaikomos su Atliekų pagrindų direktyva[19] susijusios priemonės;
- iš dalies keičiamas Pramoninių išmetamų teršalų direktyvos I priedas siekiant įtraukti geologiniam saugojimui skirtų CO_2 srautų surinkimą kaip vieną iš veiklos rūšių, kurioms taikoma ši direktyva.

Visos valstybės narės, pranešusios Komisijai apie savo perkėlimo į nacionalinę teisę priemones, taip pat patvirtino įgyvendinusios CCS direktyvos 33 straipsnį, kuriuo iš dalies keičiama Didelių kurą deginančių įrenginių direktyva[20]. Pagal šį straipsnį valstybės narės turi užtikrinti, kad kurą deginančių įrenginių, kurių vardinė elektros energijos galia yra 300 megavatų ar didesnė, operatoriai būtų įvertinę technines ir ekonomines sąlygas, kurias būtina įvykdyti ateityje naudojant anglies dioksido surinkimą ir saugojimą. Jeigu įvertinimas teigiamas, montavimo vietoje turi būti paskirta pakankamai vietos būtinai CO_2 surinkimo ir suslėgimo įrangai sumontuoti. Jungtinėje Karalystėje buvo parengtos papildomos gairės, nustatančios, kad naujų deginimo įrenginių, kurių elektros energijos galia yra 300 megavatų ar didesnė, nebūtų leidžiama naudoti, jeigu nebūtų įrodyta, kad jie atitinka 33 straipsnio reikalavimus. Šiose gairėse taip pat nurodoma, kokią informaciją prašymo teikėjas turėtų pateikti norėdamas įrodyti minėtus aspektus.

Kelios valstybės narės (pvz., Vokietija, Prancūzija, Vengrija, Lenkija, Rumunija, Slovėnija ir Jungtinė Karalystė) pranešė, kad nuo 2009 m. birželio 25 d. praktiškai taiko šį Didelių kurą deginančių įrenginių direktyvos pakeitimą. Pvz., 2009 m. liepos 27 d. didelio kurą deginančio įrenginio montavimo vietoje Manheime (Vokietija) buvo išduotas leidimas skirti 6 000^2 plotą ketinant vėliau šį įrenginį modifikuoti ir pritaikyti CO_2 surinkimui.

CCS direktyvos 32 ir 34 straipsniais atitinkamai iš dalies keičiama Vandens pagrindų direktyva[21] siekiant suteikti galimybę CO_2 suleisti į sūraus vandens telkinius uolų ertmėse ir

---

19 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3–30), įskaitant Direktyvą 2006/12/EB dėl atliekų.

20 Direktyva 2001/80/EB dėl tam tikrų teršalų, išmetamų į orą iš didelių kurą deginančių įrenginių, kiekio apribojimo (OL L 309, 2001 11 27, p. 1–21), kurią nuo 2016 m. sausio 1 d. numatoma pakeisti minėta Pramoninių išmetamų teršalų direktyva.

21 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1–73).

Atsakomybės už aplinkos apsaugą direktyvos[22] III priedas ketinant įtraukti CO_2 saugyklų eksploatavimą. Šiuos straipsnius į nacionalinę teisę turi perkelti tos valstybės narės, kurios savo teritorijoje leidžia saugoti CO_2.

Nors dauguma valstybių narių priėmė konkrečias teisės aktų nuostatas, taikomas CO_2 transportuojant per daugiau kaip vienos valstybės narės teritoriją ir daugiau negu vienos valstybės narės teritorijoje esančioms saugykloms ar kompleksams, tik kelios šių valstybių turi konkrečios su CSS technologija susijusios tarpvalstybinės patirties. Vienu iš šio tarpvalstybinio bendradarbiavimo pavyzdžių laikytina Šiaurės jūros baseino darbo grupė, kurioje Vokietijos, Nyderlandų ir Jungtinės Karalystės valstybinių ir privačių institucijų atstovai rengia bendrus CO_2 transportavimo, suleidimo ir nuolatinio saugojimo Šiaurės jūros dugne[23] valdymo ir reguliavimo principus.

4. BAIGIAMOSIOS PASTABOS

Remiantis vertinimais, atliktais pagal ES Konkurencingos mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos sukūrimo iki 2050 m. planą[24] ir Energetikos veiksmų planą iki 2050 m.[25], CCS, jeigu būtų komercializuota, būtų svarbi technologija, padėsianti ES pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio energetikos sistemų. Tinkamas ir nuoseklus CCS teisinio reguliavimo sistemos įgyvendinimas visoje Europoje, visų pirma pasirenkant, eksploatuojant, uždarant saugyklas ir jas tvarkant laikotarpiu po uždarymo bei vertinant didelių kurą deginančių įrenginių pertvarkymą siekiant surinkti jų išskiriamą CO_2, yra ypač svarbus norint paremti CCS technologijų demonstracinę veiklą ir vėlesnį jų diegimą aplinką tausojančiu būdu bei skatinant visuomenės pasitikėjimą šia technologija.

Iš ataskaitos matyti, kad jau visos valstybės narės pranešė Komisijai apie perkėlimo į nacionalinę teisę priemones. Šiuo atžvilgiu dauguma valstybių narių naujus konkrečius su CO_2 susijusius teisės aktus derino su galiojančių teisės aktų daliniu keitimu. Dauguma valstybių narių atsakomybę paskyrė daugiau nei vienai kompetentingai institucijai. Šiuo metu atliekamas potencialių CO_2 saugyklų vertinimas, kelios valstybės narės užsiima žvalgybos leidimų išdavimu, o Komisija nagrinėja pateiktą leidimo saugoti projektą. Valstybės narės, kurios savo teritorijoje leidžia saugoti CO_2, pranešė apie nuostatų dėl stebėsenos, ataskaitų teikimo ir tikrinimo, dėl nuotėkių ir didelių pažeidimų, dėl uždarymo ir su laikotarpiu po uždarymo susijusių įpareigojimų įgyvendinimą bei CCS direktyvoje nustatytų dviejų finansinių mechanizmų įgyvendinimą. Kalbant apie valstybes nares, kurios savo teritorijose riboja ar draudžia CO_2 saugojimą, padėtis tokia: kai kurios valstybės narės į savo nacionalinę teisę perkėlė tik su CCS surinkimo ir transportavimo aspektais susijusias nuostatas, o kitos į nacionalinę teisę perkėlė visus, taip pat ir su saugojimu susijusius direktyvos straipsnius.

Komisija pabrėžia CCS direktyvos nuoseklaus įgyvendinimo visoje ES svarbą. Todėl Komisija pradėjo pažeidimo nagrinėjimo bylas dėl dalinio nepranešimo apie perkėlimo į nacionalinę teisę priemones ir tikrina, ar praneštos priemonės iš esmės atitinka CCS direktyvos nuostatas. Informacija, surinkta rengiant šią ataskaitą, ir su CCS susijusi bendra patirtis, techninė pažanga bei naujausios mokslinės žinios pasitarnaus teikiant kitą Komisijos

---

22 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti). (OL L 143, 2004 4 30, p. 56–75).

23 „CO_2 saugojimas po Šiaurės jūros baseinu: Pagrindinis sprendimas mažinant klimato kaitą“ (2007 m.)žr. http://www.globalccsinstitute.com/category/organisation/north-sea-basin-task-force ir „Bendra Šiaurės jūra: CO_2 tarpvalstybinio transportavimo ir saugojimo Šiaurės jūroje tyrimas“ (2010 m.) žr. http://www.npd.no/no/Publikasjoner/Rapporter/Samarbeider-om-CO2-lager/

24 COM (2011) 112, galutinis.

25 COM (2011) 885, galutinis.

ataskaitą, kurioje visų pirma bus įvertinti direktyvos 38 straipsnio 2 dalyje išvardyti CCS aspektai. Atlikus peržiūrą rengiama ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai turi būti pateikta iki 2015 m. kovo 31 d.